

Poruchy příjmu potravy u drogově závislých klientů/tek léčících se v terapeutických komunitách

Mgr. Martina Havlíčková
Terapeutická komunita
Podcestný Mlýn

Obsah příspěvku:

- ◎ Teoretická východiska PPP
- ◎ Kazuistický případ
- ◎ Diskuze

Teoretická východiska

Poruchy příjmu potravy PPP

Poruchy příjmu potravy:

- ◎ Mentální anorexie - úmyslné snižování váhy nebo udržováním podváhy
- ◎ Mentální bulimie - opakované záchvaty přejídání střídající se se snahou potlačit výkrmný účinek jídla
 - často jí předchází v anamnéze mentální anorexie

Klinický obraz:

- ◉ vzniká nejčastěji kolem puberty
- ◉ může být způsobena stresem
- ◉ zalíbení ve ztrátě váhy (nemoc, doporučení lékaře)
- ◉ zpočátku - vyrovnávací funkci v emoční sféře
- ◉ specifická psychopatologie
- ◉ psychologické problémy
- ◉ sociálních následky
- ◉ častá komorbidita s psychiatrickými poruchami

Etiologie a léčba:

◎ **Multifaktoriální podmíněnost:**

Biologické faktory, psychologické, vliv stresujících životních událostí, rodinné faktory, sociální a kulturní faktory

◎ **Multidisciplinární spolupráce odborníků:**

Nutriční rehabilitace, psychoterapie, psychoedukace, rodinná terapie, psychofarmakoterapie, svépomocné sk., hospitalizace - indikována při nebezpečí sebevraždy, při současném abúzu alkoholu a drog (není-li malnutrice kritická – léčba závislosti je první), u život ohrožujících somatických komplikací.

Kazuistika

Lenka, 36 let

Lenka, 36 let – z anamnézy:

© Diagnóza:

- závislost na pervitinu od 19 let, abst. 4,5 r.
- mentální anorexie pobyt v Německu

© Hospitalizace v 27 letech - 36 kg/ccca180 cm

© Následně recidiva (od 28 let pervitin denně i.v.)

© Rodinné zázemí:

- dvě mladší sestry (dvojčata)
- matka zdravotní sestra, otec vrátný (abusus alkoholu, PID – psychiatrická indikace)

Lenka, 36 let – z anamnézy:

- ◎ Dokončené SZŠ & řada zkoušek
- ◎ Posledních 4-5 let – byt v Kroměříži, kde i vařila
- ◎ Má psa
- ◎ Od cca 30ti let vztah s Viktorem
- ◎ Psychické problémy:
 - deprese
 - zaměření na postavu
- ◎ Jedná se o 1. léčbu závislosti

Průběh léčby – začátek:

- ◎ Víceméně žádná předchozí zkušenost → řešení za pochodu
- ◎ 1. krok týmu → Zvolen individuální přístup (mimo skupinu) – intimní téma, bez daných pravidel
- ◎ Co se dělo, co to přineslo:
 - Lenka neustále něco jí, zanedbaná hygiena → fantazie, jídlo začíná být téma
 - nejistota, jak se k Lence chovat, obavy z konfrontace, „veřejné tajemství“
 - hledání opory v týmu, volání o pomoc
 - Lenka - popírání problému úzkosti

Průběh léčby – po 14 dnech:

© 2. krok týmu → pravidla spolupráce v rámci GR (obavy o Lenku):

- Součástí GR bude monitorování váhy
- Užívání antidepresiv
- Ustanovena „racionální dieta“ – účastní se sestavování jídelníčku
- Při problémech s vyprázdněním – diuretika pouze na předpis
- Nákupy potravin se řídí pravidly v manuálu

→ situace se nelepší & mizí jídlo, „hrníčkaření“

Průběh léčby – 3.týden:

- ◎ 3. krok týmu → Otevírání tématu skupině
 - & PPP zahrnuta do indiv. plánování
 - & zvědomování obou diagnóz na GR
- ◎ Co se dělo, co to přineslo:
 - časté mimořádky – střídání tlaku a úlevy
 - Lenka lže, urputně argumentuje
 - problémy s pravidly, úzkosti

→ obavy o Lenku & potřeba chránit skupinu
- ◎ 4. krok týmu → Přistupuje ke „kontraktování“

Obsah kontraktu (4. týden):

- ◉ „Vyčištění“ pokoje od veškerých osobních potravin → uskladnění v kanceláři ter. a vydávány na žádost
- ◉ Potraviny ze společných zásob budou vydávány pouze na požádání a za přítomnosti služby dne
- ◉ Klient/ka ve fc. kuchaře nesmí vydávat jakékoli potraviny
- ◉ Nelze si přidat, pokud nebude mít předchozí porci zcela dojedenou
- ◉ Konzumace jídla pouze na jídelně
- ◉ Ne vynášení a uschovávání potravin ze strany klientky
- ◉ Dodržování zvýšené hygieny (sebe i svého okolí)

Průběh léčby – 4.-8. týden:

© Co se dělo po kontraktu:

- zpočátku úleva ve skupině
- kontrola a sledování Lenky
- neochota konfrontace
- pocity „drába“ v týmu, časová náročnost na tým
- Lenka vnímá kontrolu, ústřední téma - jídlo
- 1. napomenutí za hodně sankcí
- neúspěšný přestup → odchodovky, plán na DC

Průběh léčby – 4.-8. týden:

© Co se dělo po kontraktu:

- témata GR vždy končí u jídla
- začíná série zranění
- nakonec úspěšný přestup do I. fáze

Průběh léčby – 4.-8. týden:

© Vzdělávání týmu:

- „Úvod do problematiky PPP“
 - poskytuje pocit výjimečnosti → snížit počet výjimek
 - zůstane výjimka z funkcí v kuchyni
- Supervize
- „Poradenské dovednosti“ →
 - chceme změnit náš přístup k Lence
- 5. krok týmu → Zrušení stávajícího kontraktu & nové „Podmínky pobytu“

Obsah podmínek pobytu (8. týden):

- ◎ Klientka má povinnost šetřit komunitním jídlem
- ◎ Klientka si nebude přidávat jídlo, pokud nebude mít předchozí přiměřenou porci zcela dojedenou
- ◎ Klientka je dočasně osvobozena od funkce kuchaře a pomocníka kuchaře
 - zároveň zdůrazněn sankční systém – nejsme zařízení zaměřené na PPP
 - pokud to nepůjde/nechceš → pomůžeme nalézt odpovídající zařízení

Průběh léčby – 2.- 6. měsíc:

- ◎ Co se dělo po nových podmínkách pobytu:
 - menší kontrola, skupina přestává být trpělivá
 - začínají se objevovat jiná témata než jídlo
 - odmítnutí z DC & nepřijata domů → jídlo cpe násilím
 - 2. a 3. napomenutí za porušování pravidel → podmínka – je v tlaku, nechce jít pryč, už tu něco vybuchovala
 - obhájení podmínky
 - pokračuje série nemocí a zranění → nejede na zátěžovku, bude u sestry

Průběh léčby – 2.- 6. měsíc:

- ◎ Co se dělo na a po pobytu u sestry:
 - konfrontace se sestrou
 - setkání s otcem – srovnání s ním
 - porušování plánu výjezdu → z týmu: „Zkoušíš hranice“, co tě k tomu vede?“
 - zamítnuta žádost o přestup do II. fáze
 - TK je přestupní stanice
 - ústřední téma jídla ustupuje
- ◎ 6. krok týmu → povoleny funkce v kuchyni

Průběh léčby – 7. měsíc:

- Co se dělo po zrušení zákazu funkcí v kuchyni:
 - cítí se sebevědomější, zvládá to
 - snaží se pracovat sama na sobě – motivací přestup, vztah s matkou
 - chce zhubnout, nejí – při konfrontaci jde do obrany - chce být žádanou ženou
 - otevírá další nová témata – zejména otázka ženské role, přijetí vlastního těla

Průběh léčby – 7. měsíc:

- ⊙ s objevením tématu ženského těla – podpora z týmu
- ⊙ 7. krok týmu → dohoda pro práci na změně **vzhledu** – vyprány věci, úklid pokoje
- jsou patrné změny
- ⊙ přestup do II. fáze – zrušeny podmínky pobytu

Průběh léčby – 8.-10. měsíc (II. fáze):

© Co se dělo:

- poprvé mluví o chutích (po výjezdu)
- velké téma „úniku“ (rodina, samota, TK) → celkově úniky od sama sebe
- další témata – hodně autentická
- změna v přístupu – chce být v TK, protože chce ona, ne matka
- přicházejí ocenění ze skupiny (ne však za změnu vzhledu)
- úspěšný přestup do III. fáze

Průběh léčby – 11.-12. měsíc (III. fáze):

© Co se dělo:

- částečná regrese – porušování pravidel, apod.
- ještě hodně témata
- důležitá skupina - Proč není schopna změny?
„Ví, co by se mělo, ale neví, co chce“
- zhodnocení léčby, cíle byly naplněny, i když Lenka by chtěla víc
- LÉČBA UKONČENA ŘÁDNĚ RITUÁLEM

Shrnutí vývoje:

- ◎ Omezení na individuální práci
 - bezmocnost skupiny, do popředí téma jídla, práce se nedaří
- ◎ Otevření skupině & Kontraktování
 - počáteční úleva, policajtování, podpora výjimečnosti – ústřední téma jídlo a práce se příliš nedaří
- ◎ Otevření skupině & snížení výjimek, nové „podmínky pobytu“
 - úleva, snížení kontroly, podpora Lenky ze skupiny – otevření nových témat, počátek spolupráce
- ◎ Otevření skupině & bez podmínek pobytu (po přestupu do II. f)
 - oceňování ze skupiny – pokračuje spolupráce, rozvíjí vztah k TK

Děkuji za pozornost!